สรุปข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี

ความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ และระเบียบปฏิบัติ PNPCA

ตามที่รัฐบาลของสี่ประเทศในลุ่มแม่น้ำโขงตอนล่าง ประกอบด้วย ราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ได้ลงนามในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืน (Agreement on the Cooperation for the Sustainable Development of the Mekong River Basin **เอกสารแนบ ๑**) เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๓๘ หรือเรียกสั้นๆ ว่าความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ (1995 Mekong Agreement) เพื่อใช้เป็นกรอบความร่วมมือในการพัฒนาที่ยั่งยืน การใช้ การบริหารจัดการ และการอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องของลุ่มแม่น้ำโขง ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเฉพาะ การชลประทาน ไฟฟ้าพลังน้ำ การเดินเรือ การป้องกันน้ำท่วม การประมง การล่องซุง สันทนาการและการท่องเที่ยว ในลักษณะที่จะทำให้การใช้น้ำประเภทต่างๆ และผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศภาคีสมาชิกทั้งปวงบรรลุผลสูงสุด และให้ผลกระทบที่เป็นอันตรายอันอาจเนื่องมาจากปรากฏการณ์ตามธรรมชาติและจากการกระทำของมนุษย์เกิดน้อยที่สุด ซึ่งความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ ได้ก่อตั้งคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission: MRC) โดย MRC ประกอบด้วย ๓ องค์กรถาวร ดังนี้

คณะมนตรี คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC Council) ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย คณะมนตรีฯ ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกประเทศละ ๑ คนในระดับรัฐมนตรี โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นผู้แทนไทยในคณะมนตรีฯ

คณะกรรมการร่วม คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC Joint Committee) ทำหน้าที่ปฏิบัติตามนโยบายที่กำหนดโดยคณะมนตรีฯ คณะกรรมการร่วมฯ ประกอบด้วยผู้แทนจากประเทศสมาชิกประเทศละ ๑ คนในระดับไม่ต่ำกว่าอธิบดี โดยปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นผู้แทนถาวรไทยในคณะกรรมการร่วมฯ และมีผู้แทนไทยสำรองในคณะกรรมการร่วมฯ ๓ คน ได้แก่ รองปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (หัวหน้ากลุ่มภารกิจด้านทรัพยากรน้ำในแผ่นดิน) อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ และรองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ (ผู้รับผิดชอบงานคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย)

สำนักเลขาธิการคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (MRC Secretariatซ: MRCS) ทำหน้าที่สนับสนุนงานด้านวิชาการและการบริหาจัดการ แก่คณะมนตรีฯ และคณะกรรมการร่วมฯ และประเทศสมาชิก

ทั้งนี้ ประเทศสมาชิกทั้งสี่มีคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติ โดยฝ่ายไทยมีคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย (Thai National Mekong Committee: TNMC) มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย ท่าทีและบทบาทของประเทศตามพันธกรณีตามความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ และกรอบความร่วมมือกับองค์กรลุ่มน้ำนานาชาติ รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อแผนพัฒนาลุ่มน้ำ แผนงานและโครงการที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ของคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง ทั้งนี้ มีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นรองประธานกรรมการ อธิบดีกรมทรัพยากรน้ำเป็นกรรมการและเลขานุการ และรองอธิบดีกรมทรัพยากรน้ำ (ผู้รับผิดชอบงานคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย) เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

จากความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ ที่มีขอบเขตของความร่วมมือในการใช้ การบริหาร การจัดการ การอนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของประเทศสมาชิก และคุ้มครองสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศวิทยาไปพร้อมกัน โดยการใช้น้ำของประเทศสมาชิกต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผลและเป็นธรรมตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๕ และมีรายละเอียดในระเบียบปฏิบัติเรื่องการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้า และ

ข้อตกลง (Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement: **PNPCA เอกสารแนบ ๒**) ซึ่งข้อเสนอการใช้น้ำแต่ละประเภทจะต้องดำเนินการดังนี้

(๑) “การแจ้ง (Notification)” คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอการใช้น้ำของประเทศภาคีสมาชิกให้คณะกรรมการร่วมโดยประเทศภาคีประเทศใดประเทศหนึ่งภายในระยะเวลาที่เหมาะสม ตามรูปแบบ เนื้อหา และระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎเกณฑ์เรื่องการใช้น้ำ และการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำภายใต้มาตรา ๒๖ ของความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ การแจ้งจะใช้กับกรณีดังนี้ คือ

- การใช้น้ำภายในลุ่มน้ำ (intra-basin uses) และการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ (inter-basin diversion) ในลำน้ำสาขาของแม่น้ำโขง รวมทั้งโตนเลสาป (Tonle Sap) และ
- การใช้น้ำภายในลุ่มน้ำ (intra-basin use) ในช่วงฤดูน้ำมาก

(๒) “การปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation)” คือการแจ้งพร้อมข้อมูลรายละเอียดเพิ่มเติมในเวลาที่เหมาะสมให้แก่คณะกรรมการร่วม ตามรูปแบบ เนื้อหา และระเบียบปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎเกณฑ์เรื่องการใช้น้ำและการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำภายใต้มาตรา ๒๖ ของความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ เพื่อเปิดโอกาสให้ประเทศภาคีสมาชิกอื่นๆ ได้อภิปรายพิจารณาและประเมินผลกระทบของการใช้น้ำที่เสนอ ต่อการใช้น้ำของตน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานสำหรับการพิจารณาหารือโดยมุ่งที่จะให้บรรลุข้อยุติ/ข้อตกลงร่วม การปรึกษาหารือล่วงหน้าการปรึกษาหารือล่วงหน้าไม่ใช่เป็นการใช้สิทธิยับยั้งการใช้น้ำและขณะเดียวกันไม่ใช่สิทธิฝ่ายเดียวที่จะใช้น้ำโดยภาคีสมาชิกใดโดยไม่คำนึงถึงสิทธิของภาคีสมาชิกร่วมลำน้ำอื่นๆ

ข้อเสนอการใช้น้ำที่จะต้องดำเนินการตาม การปรึกษาหารือล่วงหน้ามี ดังนี้

- การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ (inter-basin diversion) ในช่วงฤดูน้ำมาก
- การใช้น้ำภายในลุ่มน้ำ (intra-basin use) ในช่วงฤดูแล้ง

(๓) “การทำข้อตกลง (Specific Agreement)” เป็นมติของคณะกรรมการร่วมอันเป็นผลจากการปรึกษาหารือล่วงหน้าและการประเมินการใช้น้ำ โดยการทำข้อตกลงเฉพาะนี้จะใช้ในกรณี “การผันน้ำข้ามลุ่มน้ำ (any inter-basin diversion project) ในช่วงฤดูแล้ง” เท่านั้น ซึ่งในกรณีนี้ นอกจากประเทศที่เสนอโครงการจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอน “การปรึกษาหารือล่วงหน้า” แล้ว ความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ ยังกำหนดให้ข้อเสนอโครงการที่มีการผันน้ำข้ามลุ่มน้ำในช่วงฤดูแล้งยังต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการร่วมโดยจัดทำเป็น “ข้อตกลงเฉพาะ” เป็นกรณีเฉพาะสำหรับแต่ละโครงการด้วย

การปฏิบัติตามความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ และระเบียบปฏิบัติ PNPCA

ในปี ๒๕๕๓ รัฐบาล สปป.ลาว มีนโยบายในการพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธานและลำน้ำสาขาเพื่อตอบสนองความต้องการไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นและการพัฒนาเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นเช่นกันซึ่งรัฐบาล สปป.ลาว ได้เลือกโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเนื่องจากมีความพร้อมที่จะนำมาพัฒนาโครงการได้ ทั้งนี้ สปป.ลาว ได้นำโครงการเข้าสู่กระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าเนื่องจากเป็นโครงการที่ใช้น้ำจากแม่น้ำโขงสายประธานเพื่อผลิตไฟฟ้าทั้งในฤดูน้ำมากและฤดูแล้ง

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยกรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย ได้ดำเนินการเกี่ยวกับการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation) กรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ที่เสนอโดยรัฐบาล สปป.ลาว ซึ่งรัฐบาล สปป.ลาว ปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการของการปรึกษาหารือล่วงหน้าตามที่กำหนดไว้ในความตกลงว่าด้วยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาลุ่มแม่น้ำโขงอย่างยั่งยืนปี ๒๕๓๘ และระเบียบปฏิบัติ เรื่องการแจ้ง การปรึกษาหารือล่วงหน้าและข้อตกลง (Procedures for Notification, Prior Consultation and Agreement: PNPCA) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

๑. การปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation) สปป.ลาว มีหนังสือที่ 488/LNMCS ลงวันที่ ๑๓ กันยายน ๒๕๕๓ (**เอกสารแนบ ๓**) ถึงสำนักงานเลขาธิการคณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง (Mekong River Commission Secretariat: MRCS) เพื่อเริ่มการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Prior Consultation) กรณีโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ด้วยการส่งเอกสารเกี่ยวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ได้แก่ รายงานการศึกษาความเหมาะสมโครงการ รายงานการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม รายงานประเมินผลกระทบด้านสังคมและข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกได้มีการปรึกษาหารือกันก่อน โดยพิจารณาประเมินผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดจากการสร้างเขื่อนไซยะบุรี ซึ่งมีกำหนดเวลาแล้วเสร็จภายใน ๖ เดือนนับจากวันที่ประเทศสมาชิกประเทศสุดท้ายได้ตอบยืนยันการได้รับเอกสาร (โดยประเทศไทยได้ตอบยืนยันเป็นประเทศสุดท้ายเมื่อวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๓) ซึ่งครบกำหนด ๖ เดือนในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ โดยในช่วงระหว่างการดำเนินการตามกระบวนการ PNPCA (ซึ่งเป็นกระบวนการของภาคีสมาชิก ๔ ประเทศ) ประเทศไทยก็ได้จัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียภายในประเทศด้วย

๒. การจัดเวทีให้ข้อมูลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี กรมทรัพยากรน้ำในฐานะสำนักเลขาธิการคณะกรรมการแม่น้ำโขงแห่งชาติไทย (Thai National Mekong Committee Secretariat: TNMCS) ได้จัดเวทีให้ข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี จำนวน ๓ ครั้ง ประกอบด้วย (รายชื่อผู้เข้าร่วมใน**เอกสารแนบ ๔**)

ครั้งที่ ๑ วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมโรงเรียนหัวเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย มีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลรวม ๘๖ คนประกอบด้วยประชาชนที่คาดว่าจะได้รับผลกระทบที่มาจากพื้นที่จังหวัดเชียงราย

ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ศาลาประชาคม อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย มีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลรวม ๑๒๗ คนจากพื้นที่จังหวัดเลย หนองคาย บึงกาฬ

ครั้งที่ ๓ วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ ห้องประชุมอาคารสัตวศาสตร์ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีนครพนม มหาวิทยาลัยนครพนม อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม มีผู้เข้าร่วมรับฟังการให้ข้อมูลรวม ๑๒๕ คนมาจากผู้เข้าร่วมการรับฟังข้อมูลจากพื้นที่จังหวัดนครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และอุบลราชธานี

กรมทรัพยากรน้ำได้จัดประชุมเมื่อวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ ณ กรมทรัพยากรน้ำ เพื่อสรุปผลที่ได้จากเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา (**เอกสารแนบ ๕)** โดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการอิสระ สมาชิกวุฒิสภา และคณะผู้ชำนาญการพิจารณารายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมด้านการพัฒนาแหล่งน้ำ เพื่อให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม รวมทั้งแนวทางการดำเนินงานในครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

การให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๑. เจ้าหน้าที่ MRCS ได้นำเสนอภาพรวมผลการประเมินสิ่งแวดล้อมระดับยุทธศาสตร์ (Strategic Environmental Assessment: SEA) ของการพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธานตอนล่าง ซึ่งจัดทำโดย MRCS และมีการปรึกษาหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของประเทศสมาชิก ทั้งในประเทศและระดับภูมิภาค โดยมีทางเลือกของการพัฒนาให้ประเทศนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจที่สำคัญ ๕ ประการ ได้แก่

ทางเลือกที่ ๑ ไม่มีการสร้างเขื่อนในแม่น้ำโขงสายประธาน

ทางเลือกที่ ๒ ชะลอการตัดสินใจก่อสร้างเขื่อนออกไป ๑๐ ปี

ทางเลือกที่ ๓ พัฒนาการสร้างเขื่อนอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ทางเลือกที่ ๔ พัฒนาการสร้างเขื่อนตามความต้องการพลังงานของตลาด

SEA ดังกล่าวเป็นผลการศึกษาของที่ปรึกษาซึ่งยังไม่มีการยอมรับอย่างเป็นทางการจากประเทศสมาชิก แต่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ โดย MRCS ได้จัดแปลรายงานสรุป SEA เป็นภาษาทางการของ

ประเทศสมาชิก เพื่อใช้เผยแพร่ให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกภาคส่วนและพื้นที่ใกล้เคียง ช่วยสร้างพื้นฐานความเข้าใจและสนับสนุนกระบวนการ PNPCA

๒. เจ้าหน้าที่ MRCS ได้นำเสนอทบทวนเอกสารโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี โดยมีประเด็นผลกระทบด้านพรมแดน ซึ่งเอกสารโครงการยังขาดความสมบูรณ์ ได้แก่ การบริหารจัดการเขื่อนเพื่อให้ได้พลังงานไฟฟ้าตามที่คาดการณ์ไว้ การติดตามและเฝ้าระวังในระหว่างก่อสร้างและหลังการก่อสร้างโครงการแล้วเสร็จ ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับเส้นทางอพยพของปลาในช่วงที่มีการก่อสร้าง การประมง ลักษณะที่เหมาะสมของบันไดปลาโจน สภาพแวดล้อมทางน้ำ ปริมาณตะกอนที่เหมาะสมเพื่อรักษาสภาพแวดล้อม ความปลอดภัยของเขื่อนและการสัญจรทางน้ำ นอกจากนี้ยังขาดการศึกษาผลกระทบทางสังคม มาตรการแก้ไขและเยียวยาต่อประชาชนของประเทศภาคีสมาชิก โดยเอกสารสรุปข้อคิดเห็นทางด้านวิชาการดังกล่าว MRCS จะจัดทำให้แล้วเสร็จในเดือนมีนาคม ๒๕๕๔

๓. ผู้เข้าร่วมเวทีการให้ข้อมูลทั้ง ๓ แห่ง ได้รับข้อมูลเฉพาะส่วนที่เปิดเผยได้ คือโครงการไฟฟ้าพลังน้ำในแม่น้ำโขงสายประธาน รายละเอียดของ PNPCA และสรุปผลโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีของ MRCS ส่วนรายละเอียดและเอกสารของโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ไม่สามารถเปิดเผยได้และเป็นเอกสิทธิ์ของประเทศเจ้าของโครงการซึ่งยังอนุญาตให้เปิดเผยได้ ดังนั้นผู้เข้าร่วมจึงไม่สามารถให้ข้อคิดเห็นในรายละเอียดของโครงการได้เนื่องจากไม่มีข้อมูล นำมาพิจารณา ซึ่งหากประเทศเจ้าของโครงการอนุญาตเปิดเผยข้อมูลได้ ก็ขอให้แปลเอกสารรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อม (Environmental Impact Assistance: EIA)

๔. เวทีการให้ข้อมูลทั้งสามครั้ง มีประเด็นหลักและข้อกังวลของผู้เข้าร่วมฯ ใกล้เคียงกัน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศจากผลกระทบจากการสร้างเขื่อน ความหลากหลายทางชีวภาพ การอพยพของปลา บันไดปลาโจน ความมั่นคงทางด้านอาหาร วิถีชีวิตของประชาชนริมฝั่งน้ำโขง การกัดเซาะตลิ่ง ปริมาณตะกอนในแม่น้ำ และการสูญเสียพื้นที่เกษตรริมฝั่งน้ำโขง นอกจากนี้ หากมีการผลกระทบข้ามพรมแดนเกิดขึ้นจะมีหน่วยงานใดภายในประเทศเป็นผู้รับผิดชอบและให้ความช่วยเหลือกับประชาชนผู้ได้รับผลกระทบ

๕. โครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีเป็นโครงการแรกซึ่งนำเอากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าภายใต้ PNPCA มาใช้ร่วมกับเครื่องมือของ MRC เช่น SEA และการจัดทำสภาพจำลองการพัฒนา เป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของประเทศภาคีสมาชิก โดยมีระยะเวลาดำเนินการ ๖ เดือนนับแต่ประเทศสมาชิกประเทศสุดท้ายได้ตอบยืนยันการได้รับเอกสารโครงการเพื่อพิจารณาให้ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะซึ่งคือวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ เวทีที่ให้ข้อมูล ๓ ครั้ง มีความเห็นว่าระยะเวลาดังกล่าวค่อนข้างจำกัดเมื่อเปรียบเทียบกับการพิจารณาในประเทศที่มีผลกระทบตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความเห็นของประชาชนปี ๒๕๔๘ จึงเสนอให้รับฟังความเห็นและขอให้ขยายเวลากระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าออกไป ทั้งนี้ ในทางปฏิบัติการขอขยายระยะเวลาจะต้องได้รับฉันทามติจากคณะกรรมการร่วม คณะกรรมาธิการแม่น้ำโขง

เนื่องจากโดยลักษณะของโครงการถึงแม้จะตั้งอยู่ใน สปป.ลาว และมีโครงสร้างขวางกั้นแม่น้ำโขง ซึ่งในรายงาน EIA พิจารณาเฉพาะบริเวณโครงการและพื้นที่ใกล้เคียง มีความชัดเจนในประเด็นข้ามพรมแดนและประเด็นดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้เข้าร่วมเวทีทั้งสามครั้งมีข้อกังวลต่อการนำกระบวนการปรึกษาหารือล่วงหน้าแบบเดียวกับโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีมาใช้เป็นบรรทัดฐานในการพัฒนาโครงการในลักษณะเดียวกันต่อไป

๖. การพัฒนาโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ถึงแม้เป็นอำนาจอธิปไตยและบูรณภาพแห่งดินแดนของประเทศเจ้าของโครงการ ตามมาตรา ๘ ของความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘ ดังนั้น เมื่อ สปป.ลาว ได้รับ

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะจากประเทศภาคีสมาชิกให้พิจารณาปรับปรุงรายงาน ก็ควรพิจารณาดำเนินการตามนั้น เพื่อลดผลกระทบข้ามพรมแดนที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามเจตนารมณ์ของมาตรา ๗ ซึ่งกำหนดให้มีการป้องกันและหยุดยั้งผลกระทบที่เป็นอันตรายที่จะเกิดขึ้น

๗. เจ้าหน้าที่กรมทรัพยากรน้ำและเจ้าหน้าที่ MRCS เป็นผู้ให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเวทีทั้ง ๓ ครั้งที่ผ่านมา ไม่มีข้อมูลที่เพียงพอ ทำให้ไม่สามารถอธิบายที่มา รายละเอียดโครงการ วิธีการเก็บข้อมูลและการศึกษาในประเด็นผลกระทบข้ามพรมแดนที่ชัดเจนได้ ถึงแม้โครงการมีที่ตั้งใน สปป.ลาว แต่มีแหล่งเงินทุน ผู้พัฒนาโครงการ ผู้ศึกษาโครงการและผู้รับซื้อไฟฟ้า เป็นองค์กร/บริษัทในประเทศไทย ดังนั้น ที่ประชุม จึงเสนอให้เจ้าของโครงการ หรือหน่วยงานที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการโดยตรงเป็นผู้ให้ข้อมูลกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๘. เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ตลอดริมฝั่งแม่น้ำโขงส่วนที่อยู่ในภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จะเป็นผู้ได้รับผลกระทบข้ามพรมแดนจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรี ดังนั้น ภาคประชาชนที่อาจได้รับผลกระทบทั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะจัดเวทีให้ความเห็นในภาพรวมทั้งหมด

การประชุมสรุปผลการให้ข้อมูล วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔

๑. ที่ประชุมมีความเห็นว่าการให้ข้อมูลที่ผ่านมามีประโยชน์กับผู้มีส่วนได้ส่วยเสียในพื้นที่แม้ว่าระยะเวลาจะจำกัด และรายละเอียดของโครงการไม่สามารถเปิดเผยได้ เนื่องจากยังไม่ได้รับอนุญาตจากประเทศเจ้าของโครงการ แต่ข้อมูลอื่นๆ ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับช่วยสร้างความตระหนักทำให้มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการปรับตัวจากผลกระทบข้ามพรมแดนที่จะเกิดขึ้น ทั้งนี้ ประเด็นของหน่วยงานที่รับผิดชอบมาตรการลดผลกระทบและมาตรการเยียวยายังไม่มีความชัดเจน

๒. การประชุมคณะทำงานของคณะกรรมการร่วมฯ ที่คณะกรรมการร่วมได้แต่งตั้งให้พิจารณาเอกสารโครงการ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ สปป.ลาว ได้มีแถลงการณ์ยืนยันความสมบูรณ์ของเอกสาร การศึกษาโครงการและมีการพิจารณาอย่างรอบด้านแล้วดังนั้น ประเด็นในการขอขยายเวลาปรึกษาหารือจึงไม่ได้นำมาพิจารณา กำหนดเวลาสิ้นสุดของกระบวนการ ในวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๕๔ คงเป็นเช่นเดิม

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอ จากทุกเวทีในประเทศ จึงมีประโยชน์เพื่อให้ประเทศเจ้าของโครงการพิจารณาดำเนินการป้องกัน และหยุดยั้งผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และหากมีผลกระทบและเกิดความเสียหายขึ้นจะต้องรับผิดชอบต่อความเสียหาย ตามเจตนารมณ์ของความตกลงแม่น้ำโขงปี ๒๕๓๘

๓. เมื่อพิจารณาผลการศึกษา SEA โดยนักวิชาการพบว่ามีประเด็นผลกระทบข้ามพรมแดนมากกว่าในรายงานเอกสารในโครงการ ได้แก่ ผลกระทบต่อความมั่นคงด้านอาหาร การเกษตรริมแม่น้ำโขง ผลกระทบต่อสังคม วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ของประชาชน ซึ่งประเด็นเหล่านี้สอดคล้องกับข้อกังวลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากเวทีการให้ข้อมูล ๓ ครั้งที่ผ่านมา นอกจากนี้ในรายงาน SEA ของโครงการ ยังขาดการพิจารณาผลกระทบด้านสุขภาพ และมาตรการการติดตามที่ชัดเจน โดยเฉพาะโรคพยาธิใบไม้ในเลือด ซึ่งเป็นโรคร้ายแรงส่งผลเชิงลบต่อประชาชนที่มีชีวิตพึ่งพาแม่น้ำโขง

๔. เนื่องจากโครงการไฟฟ้าพลังน้ำไซยะบุรีไม่ปรากฏอยู่ในแผนพลังงานชาติมาตั้งแต่ต้น ดังนั้นหากพิจารณา ถึงความจำเป็นในการรับซื้อไฟฟ้าจากโครงการ ถึงแม้ว่ากำลังการผลิตไฟฟ้าจะสูงถึง ๑๒๘๕ เมกกะวัตต์ แต่จะผลิตไฟฟ้าได้เต็มที่เฉพาะฤดูน้ำมากเท่านั้น ส่วนกำลังผลิตในช่วงฤดูแล้งจะมีกำลังผลิตเพียง ๒๐% เท่านั้น จากปริมาณน้ำที่มีอยู่ในแม่น้ำโขง และความมั่นคงด้านพลังงานของโครงการ มีจำกัด เนื่องจากเป็นโครงการที่ผลิตไฟฟ้าจากปริมาณน้ำที่ไหลผ่านซึ่งมีความไม่แน่นอนของพลังงานสูง นอกจากนี้ ปัจจุบัน

พลังงานทางเลือกอื่นๆ ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีศักยภาพในการผลิตกระแสไฟฟ้ายังมีอีกมาก โดยเฉพาะผลผลิตจากการเกษตร นำมาเป็นพลังงานทดแทน ควรมีการส่งเสริมเพื่อลดภาวะการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ เป็นการพึ่งพาพลังงานในประเทศ และสร้างความมั่นคงทางด้านพลังงานอย่างยั่งยืน